

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2025-898

12.9.2025

Gjensidige Forsikring ASA

Retts hjelp

Erstatning for egenandel i rettsforlik – tilkjente saksomkostninger som går til fradrag?

Sikrede fikk innvilget retts hjelpdekning for tvist etter kjøp av bil. Sikrede og motparten inngikk rettsforlik, hvor det bl.a. ble avtalt at motparten skulle dekke sikredes «egenandel på advokatkostnader med 17 775 kroner». Foretaket mente at dette var tilkjente saksomkostninger som skulle gå til fradrag i erstatningsoppgjøret. Sikrede var uenig i dette og anførte at beløpet måtte betraktes som en alminnelig erstatning, og at det var uten betydning hvem som betalte sikredes egenandel. Nemnda kom til at foretaket ikke kunne gjøre fradrag for dette beløpet, og viste blant annet til at dersom foretaket ønsket at motpartens dekning av sikredes egenandel skulle gå til fradrag, måtte dette komme klarere frem i vilkårene.

Saksfremstilling

Saken gjelder spørsmål om dekning av egenandel i rettsforlik skal gå til fradrag under retts hjelpforsikringen.

Sikredes retts hjelpforsikring dekker:

- Rimelige og nødvendige utgifter til advokat
(...)
- Tilkjente saksomkostninger når sikrede kan sannsynliggjøre at motparten har manglende betalingsevne.

Sikrede søkte 14.8.23 erstatning for advokatutgifter under retts hjelpforsikringen for tvist etter kjøp av bil. Foretaket innvilget retts hjelpdekning 22.8.23 med følgende forutsetninger:

Den maksimale forsikringssummen er kr 100 000, begrenset til den antatte økonomiske verdien av din interesse i saken. Denne må spesifiseres ved første avregning. Inntil 40 % av forsikringssummen (begrenset til tvistebeløpet) kan dekke utgifter til faglig bistand (takstmann etc).

Den faste egenandelen på kr 4 000 trekkes fra i forsikringsoppgjøret. I tillegg trekker vi 20 % av beløpet som overstiger den faste egenandelen.

Er utgiftene nødvendige?

Retts hjelpsforsikringen dekker kun rimelige og nødvendige utgifter til arbeide med å oppnå en tvisteløsning. Dette forutsetter at du og advokaten din begrenser utgifter til retts hjelp mest mulig. Mens saken pågår, og før vi avslutter saken, vil vi vurdere om utgiftene er nødvendige.

Saksomkostninger

Vi gjør oppmerksom på at vi ikke dekker idømte saksomkostninger og at vi gjør fradrag for tilkjente saksomkostninger.

(...)

Sikrede og motparten inngikk rettsforlik 8.10.24 hvor det bl.a. ble avtalt at motparten skulle dekke sikredes «egenandel på advokatkostnader med 17 775 kroner» og «rettsgebyr for Forliksrådet med

kr 1404».

Sikredes advokat sendte 25.10.24 sluttavregning av salæret i saken til foretaket:

Det er notert samlet 18 timer advokatbistand i saken for Oslo tingrett, dvs. etter avregning for forliksrådsbehandlingen. Vår timepris er kr 2 750,- inkl. mva. Det vil si et samlet salærkrav med 49 500,- inkl. mva.

Rettsgebyr med kr 1 404,- inngår i erstatningen til (sikrede). Dette er tidligere belastet rettshjelpsforsikringen med 80%, som derfor kommer til fratrekk. I tillegg belastes (sikrede) med 20% av gjenstående beløp på kr 48 377,-, som utgjør kr 9 675,-. Dette beløpet belastes (sikrede) direkte.

Til utbetaling under rettshjelpsforsikringen kommer etter dette kr 38 702,-, inkl. mva.

Foretaket utbetalte kr 23 134 i erstatning:

Viser til mottatt rettsforlik fra Oslo tingrett. Der fremgår det at forsikringstaker er tilkjent kr 17 775 i advokatkostnader og kr 1404 i rettsgebyr fra Forliksrådet. Disse utgiftene dekkes ikke av forsikringen, jf. forsikringsvilkårene der det fremgår at det gjøres unntak for tilkjente sakskostnader med mindre det godtgjøres at motparten har manglende betalingsevne. Utrekningen blir følgelig slik:

Totale kostnader: Kr 49 500.

Fratrekk for kostnader som er unntatt fra dekning: Kr 17 775 + kr 1404 = Kr 19 179 Dekningsmessige kostnader: Kr 30 321

Fratrekk for egenandel (20% av summen): Kr 6 064

Dekningsmessig kostnader etter fratrekk for egenandel: Kr 24 257.

Fratrekk for allerede utbetalte kostnader som ikke er dekket av forsikringen: Kr 1123 Total sum: Kr 23 134.

Sikrede var uenig i beregningen, og viste til at erstatningen av advokatkostnadene i rettsforliket var en erstatning for et konkret økonomisk tap, og at dette ikke kunne sammenlignes med tilkjente saksomkostninger. Sikrede mente derfor at foretaket ikke kunne gjøre fratrekk for dette beløpet og ba foretaket om å utbetale ytterligere kr 15 568 i erstatning.

Foretaket avviste kravet 3.2.25 og mente at det var korrekt at beløpet skulle gå til fratrekk som tilkjente saksomkostninger.

Sikrede krever ytterligere kr 15 568 i erstatning.

Motparten er ifølge rettsforliket forpliktet til å dekke sikredes egenandel under rettshjelpsforsikringen. Erstatningen er en del av et rettsforlik og kan ikke sammenliknes med tilkjente saksomkostninger i en dom. Partene ble enig om denne løsningen fremfor at motparten skulle bli ansvarlig for en høyere markedsverdi på bilen.

Vilkårene krever ikke at det er sikrede selv som betaler egenandelen, og det må derfor være uten betydning for erstatningsberegningen at det er motparten som dekker egenandelen i dette tilfellet.

FinKN 2010-066 og 2025-328 gjelder fratrekk for tilkjente saksomkostninger i rettsprosesser og skiller seg dermed fra denne sak, hvor egenandelen blir dekket som en del av et erstatningsoppgjør i et forlik. Sikrede vil ikke få en uberettiget fordel i at beløpet erstattes to ganger hvis han gis medhold. Hans egenandel er et beløp som han har betalt for advokatbistand, og det er denne kostnaden som erstattes slik at sikrede holdes skadesløs som følge av kjøpet av en mangelfull bil.

Forsikringsforetaket avviser kravet og anfører at det er korrekt at det omtvistede beløpet går til fratrekk som tilkjente saksomkostninger.

I rettsforliket er det avtalt at motparten skal dekke sikredes egenandel på advokatkostnader med kr 17 775. At tilkjente saksomkostninger skal gå til fradrag, utledes først og fremst av uttrykket «rimelige og nødvendige utgifter». Foretaket viser i den forbindelse til FinKN 2010-066 og 2025-328. I denne saken er det i vilkårene i tillegg regulert at tilkjente saksomkostninger dekkes når sikrede kan dokumentere at motparten har manglende betalingsevne. Dette er ikke tilfelle. Foretaket informerte sikrede allerede i dekningsbekreftelsen om at tilkjente saksomkostninger ville gå til fratrekk.

Dekning av rettshjelpkostnader forutsetter at det foreligger en «tvist». Sikrede har derfor ikke krav på erstatning for advokatkostnader som har påløpt etter at tvisten er løst.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om sikrede har krav på ytterligere kr 15 568 i erstatning.

Sikredes rettshjelpforsikring dekker «Rimelige og nødvendige utgifter til advokat», og dessuten

Tilkjente saksomkostninger når sikrede kan sannsynliggjøre at motparten har manglende betalingsevne.

Vilkårene angir ingenting om fradrag for tilkjente saksomkostninger når motparten kan betale, men foretaket skriver i sitt oppgjørsbrev om saksomkostninger:

Saksomkostninger

Vi gjør oppmerksom på at vi ikke dekker idømte saksomkostninger og at vi gjør fradrag for tilkjente saksomkostninger.

Frdraget må sees i sammenheng med at forsikringen er begrenset til «rimelige og nødvendige utgifter». I den utstrekning disse nødvendige utgiftene refunderes til sikrede gjennom dekning for saksomkostninger, lider sikrede ikke noe tap som er dekket av forsikringen. Hvis sikrede i tillegg får sine utgifter helt eller delvis dekket under forsikringen, får han i realiteten helt eller delvis dekning for rimelige og nødvendige omkostninger to ganger. Dette er i strid med alminnelige forsikringsrettslige prinsipper, jf. FinKN 2025-328 og 2010-066.

Dette gjelder imidlertid idømte saksomkostninger, dvs. saksomkostninger idømt i en dom, og som beregnes på grunnlag av de advokatkostnader som er fremlagt. I et rettsforlik kan man ikke på samme måte legge til grunn at et ledd i forliket om dekning av sakskostnader faktisk reflekterer sakskostnadene fordi beløpet i realiteten kan komme istedenfor andre kostnader, jf. her sikredes forklaring om at dette var ledd i et forlik for å kompensere for høyere markedsverdi for bilen. Om sikrede fikk tilkjent en høyere markedsverdi istedenfor, er det klart at dette ikke ville gå til fradrag.

Det avgjørende må likevel være at forliket er knyttet til sikredes egenandel under forsikringen. Det er derfor ikke tale om at sikrede får dekket «rimelige og nødvendige» kostnader under rettshjelpforsikringen to ganger, men at han slipper egenandelen. Han får m.a.o. full dekning for rimelige og nødvendig kostnader fremfor dekning med fradrag for egenandel. Vilkårene krever ikke at han skal dekke denne egenandelen selv. Om foretaket ønsket at også motpartens dekning av sikredes egenandel skulle gå til fradrag, må dette komme klarere frem i vilkårene slik at sikrede evt. kan forholde seg til det under prosessen.

Nemnda mener derfor foretaket ikke kan gjøre fradrag for dette beløpet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Sikrede gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Trine Vøien (bransjerepresentant), Elisabeth Okkenhaug (bransjerepresentant), Hege Sundby (forbrukerrepresentant) og Fanny Helle (forbrukerrepresentant).